

SÅ KNÄCKER VI SD-KODEN

En handbok för dig
som vill göra skillnad

NÄTVERKET
FÖR PROGRESSIV
SAMHÄLLSUTVECKLING

SÅ KNÄCKER VI SD-KODEN

En handbok för dig som vill göra skillnad

All text är licensierad under en Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell Licens (CC BY 4.0) av Nätverket för progressiv samhällsutveckling. Det betyder att du får sprida, kopiera och ändra texten så länge Nätverket för progressiv samhällsutveckling erkänns som skapare. Läs mer på <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>.

Grafik och layout är licensierad under en Creative Commons Erkännande-IckeKommersiell-DelaLika 4.0 Internationell Licens (CC BY-NC-SA 4.0) av Great Beyond AB. Det betyder att du får sprida, kopiera och ändra layout och grafik så länge Great Beyond AB erkänns som skapare, förutsatt att verket du skapat sprids med samma licens samt att verket ej har kommersiellt syfte. Läs mer på <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.sv>. För frågor om alternativ licensiering av verket, kontakta info@greatbeyond.se.

Så knäcker vi SD-koden – en handbok för dig som vill göra skillnad är utgiven av Nätverket för progressiv samhällsutveckling, www.nfps.se

Design och layout: Great Beyond AB

Tryck: Åtta45 Tryckeri

NÄTVERKET
FÖR PROGRESSIV
SAMHÄLLSUTVECKLING

Målet är att **Så knäcker vi SD-koden** ska vara en handbok som ständigt utvecklas. Har du fler goda exempel eller idéer? Tycker du att vi har missat något? Hör av dig till info@nfps.se. Det här är bara början.

SÅ KNÄCKER VI SD-KODEN

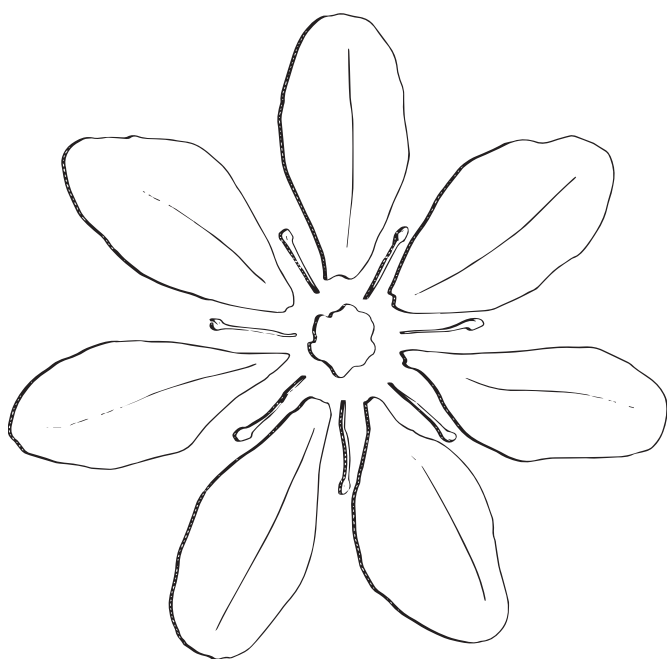
En handbok för dig
som vill göra skillnad

NÄTVERKET
FÖR PROGRESSIV
SAMHÄLLSUTVECKLING

INNEHÅLL

Det handlar om Sverige	8
Håll ihop	12
Skapa framtidstro	18
Bemöt oron	26
Stå upp för dina värderingar	32
Hur vinner vi debatten mot SD?	38

DET HANDLAR OM SVERIGE

Inte Sverigedemokraterna

FÖR ATT KNÄCKA SD-KODEN behöver vi förstå hur lite den handlar om Sverigedemokraterna – och hur mycket den handlar om Sverige.

Det här är en handbok i hur vi – politiskt och fackligt engagerade – progressivt kan bemöta hotet från antidemokratiska krafter. Med fokus på metodutveckling försöker vi hitta svar på hur vi återvinner förtroendet hos de människor som i dag saknar framtidsstro.

Att studera Sverigedemokraterna som parti och rörelse kan förstås vara intressant, men för att knäcka SD-koden måste vi fokusera på alla de människor som lockas av Sverigedemokraterna.

Vi måste inse att bristen på bra svar, tydliga lösningar och en framtidsvision har gjort att arbetarrörelsen tappat många förtroende. För utan självkritik kommer vi inte att knäcka någon SD-kod.

***"För att knäcka SD-koden
behöver vi förstå hur lite den handlar
om Sverigedemokraterna – och hur
mycket den handlar om Sverige."***

Det finns lika många skäl till att människor röstar på Sverigedemokraterna som det finns väljare som röstar på Sverigedemokraterna. **Alla har sin anledning.**

Vi har identifierat fyra dominerande skäl som vi tror är avgörande att förstå och bemöta för att vända utvecklingen.

- Ökade klyftor i samhället.
- Att många har tappat framtidstron.
- Människors oro inför olika samhällsutmaningar.
- Att intoleranta värderingar har fått ett starkare fäste i Sverige.

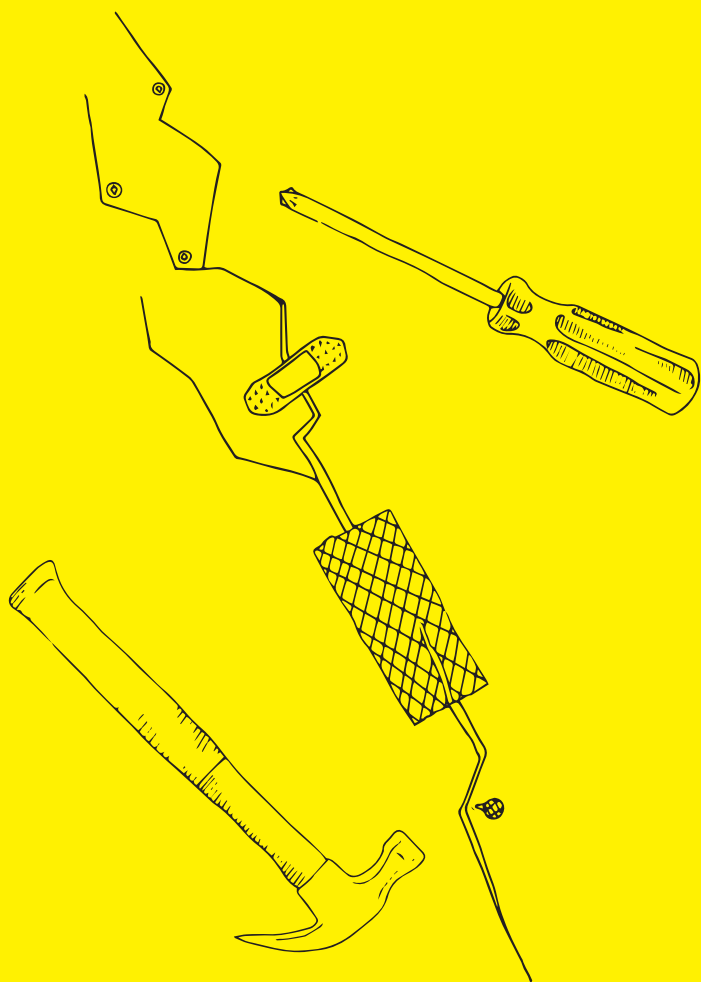
Våra insikter kommer från alla de hundratals lokalt aktiva inom arbetarrörelsen som vi har träffat under de senaste åren. Gång på gång har det slagit oss att svaren redan finns där ute.

Det här är en sammanfattning av goda insikter, idéer och metoder som redan finns och används runt om i landet. Använd det som tilltalar dig och din organisation. Utbilda gärna andra, fyll på med dina egna exempel och visa att det är möjligt.

Tillsammans knäcker vi SD-koden.

Magnus Manhammar & Ida Harju Håkansson

Nätverket för progressiv samhällsutveckling

HÅLL IHOP

Klyftorna måste minska

VI VET ATT VÄXANDE klyftor och ett ojämlikt samhälle ger oss ett otruggt samhälle. Det skapar ett samhälle som får svårare att hålla samman.

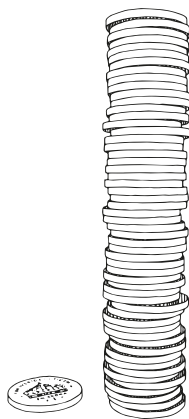
Decennier av växande ekonomiska klyftor har lämnat djupa avtryck. Både i Sverige som land och i många svenskers vardag och välmående. I människors förutsättningar, men också i vår tro på att det går att göra något åt orättvisor.

Trots att frågan om ökade klyftor har kommit högt upp på den politiska dagordningen har ganska lite hänt. I början på 2018 kom statistik från Statistiska Centralbyrån (SCB) som visar att inkomstklyftorna i Sverige i dag är de största sedan mätningarna började 1991.¹ Under det senaste årtiondet har den rikaste tiondelen av befolkningen dragit ifrån rejält. De senaste decennierna har inkomstklyftorna i Sverige ökat snabbare än i något annat av de 35 rika länder som är medlemmar i Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD).²

"Jämlikhetspolitiken måste bedrivas och formuleras överallt, på alla fronter, i hela arbetarrörelsen."

Det här märks väldigt konkret i människors liv. Ett tydligt uttryck för ojämlikheten är att på en 42 minuter lång resa med kollektivtrafiken genom Stockholm, från rika Danderyd till det socioekonomiskt mer

2016 gick det 55,1 industriarbetarlöner på en direktörlön. När mätningarna startade 1950 krävdes 26 industriarbetarlöner för att komma upp i en direktörlön.

utsatta Vårby Gård, sjunker den förväntade medellivslängden med drygt fyra år.³ Samma skillnad märks mellan rika Stockholmskommuner och avfolkningsbygder i Norrland. En man i Överkalix har en förväntad livslängd på 75 år, medan en man i Danderyd väntas leva åtta år längre, till 83 år.⁴

Först 2018, efter tre år med en rödgrön regering, har utvecklingen med växande klyftor bromsat in.⁵ Förhoppningsvis kommer den också att vända under de kommande åren. Men det kommer inte att räcka att vi nöjer oss med att regeringen vill minska klyftorna.

Jämlikhetspolitiken måste bedrivas och formuleras överallt, på alla fronter, i hela arbetarrörelsen. Inte minst i det fackliga arbetet. I medborgarnas vardag, i det lokala, blir klyftorna som mest synliga. Om det så handlar om att förhandla fram lokala kollektivavtal, genomföra en lokal bostadsgaranti eller opinionsbilda för en nationell tandvårdsreform så finns det en omätbar kraft i vår rörelse lokalt som måste nyttjas.

Vad kan du göra?

✓ DRIV LOKAL JÄMLIKHETSPOLITIK

Tankesmedjan Tiden presenterade i december 2017 tre fullt finansierade förslag för ett mer rättvist och jämlikt Sverige⁶:

- Avgiftsfri tandvård
- Avgiftsfri förskola
- Höjd garantipension

På lokal nivå kan det handla om att kämpa för en avgiftsfri kollektivtrafik eller att bryta skolsegregationen. Det kan handla om att skapa gratis fritidsaktiviteter för barn och unga. Det kan också handla om att verka för att kommunal service ska finnas i hela kommunen, på samma sätt som regeringen Löfven flyttar myndigheter från Stockholm ut i landet.

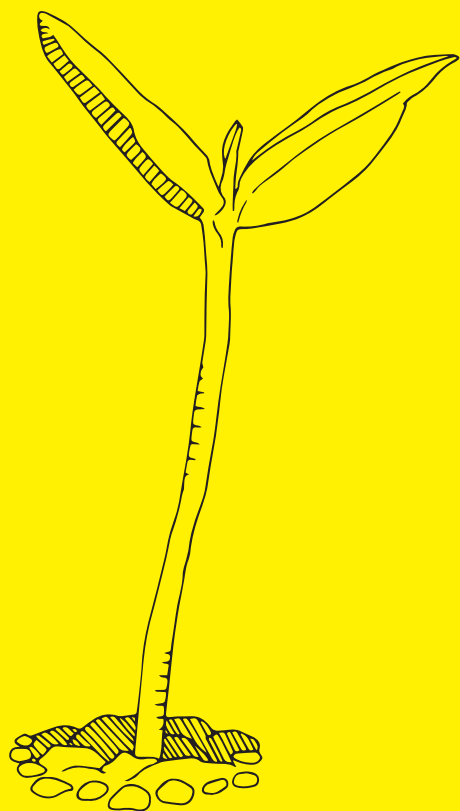
✓ BRYT SKOLSEGREGATIONEN

I Nyköping genomfördes 2014 en skolreform för att motverka skol-segregationen.⁷ De fyra högstadieskolorna i kommunen slogs ihop till en stor skola så att elever från kommunens alla delar hamnade i samma klasser. På så sätt möttes elever från olika socioekonomiska bakgrunder. För att detta ska bli riktigt framgångsrikt bör det kompletteras med att eleverna möts också i sociala aktiviteter, inte endast i skolan.

✓ SKAPA MÖTESPLATSER TILLSAMMANS

I många brittiska städer har gräsrotsrörelsen "Hope not Hate" samlat det lokala föreningslivet för att skapa gemensamma mötesplatser. Tillsammans löste man lokala problem och stärkte sammanhållningen i lokalsamhället genom att fokusera på det man hade gemensamt istället för det som skilde en åt.

Sträck ut en hand till lokala organisationer. Hur kan ni skapa mötesplatser och påverka lokalsamhället tillsammans?

SKAPA FRAMTIDSTRO

I varje väljares vardag

EN SKOLA SOM HOTAS av nedläggning, en indragen busslinje, långtidsarbetslöshet eller att utsättas för brott är bara några vardagliga exempel som kan göra att man känner att utvecklingen går åt fel håll. Att samhället slutat bli bättre.

Det kan handla om att människor ser hur just deras bransch hotas av dåliga arbetsvillkor eller är rädda för att lönerna ska sjunka eller ständigt hotas av uppsägning. Då är det lätt att inte känna sig behövd, trots att man är skicklig på och stolt över sitt yrke. Trots att man visat sig pålitlig och lojal. Trots att man alltid har slitit hårt.

Arbetarrörelsen måste visa att vi tror på människors potential hela livet igenom. Vid arbetslöshet ska du alltid få en chans till vidareutbildning och kompetensutveckling.

Men politik handlar inte bara om att presentera lösningar. Det handlar lika mycket om att få väljarna att känna att lösningarna är relevanta och att politiken gör skillnad. Att få medborgarna att känna att de är med och har fått säga sitt.

Det är arbetarrörelsens uppgift att visa att politiken finns i allas vardag och att ge varje person verktyg att påverka politiken. Det måste vi bli bättre på.

Här finns också en nyckel för att förstå hur farligt ett parti som Sverigedemokraterna är. Medan arbetarrörelsen och andra demo-

"Det är arbetarrörelsens uppgift att visa att politiken finns i allas vardag och att ge varje person verktyg att påverka politiken."

kratiska rörelser ser den oro människor känner kring framtiden som ett politiskt problem ser Sverigedemokraterna den som en guldgruva.

Sverigedemokraternas viktigaste verktyg är att elda på människors rädsla och oro. Tar vi itu med de verkliga samhällsproblemen och visar att de går att lösa försvinner Sverigedemokraternas bästa vapen: rädslan.

Vad kan du göra?

✓ GE DIG IN I KOMMENTARSFÄLTEN

Engagera dig i de lokala ort- och områdesgrupper som nästan alltid finns på Facebook. De har blivit en allt viktigare kanal när medierna blivit sämre på lokaljournalistik. Här sprids ofta rädsla och fördomar. Samtalen blir snabbt obehagliga och hatiska. Men lika snabbt går det när några bestämmer sig för att delta i diskussionen med en annan ingång. Konstruktiva röster ansluter och hela stämningen förändras. Efter en tid förändras kanske också stämningen i orten eller området till det bättre. Du som representant för ditt bostadsområde, din förening eller den lokala arbetarrörelsen blir ett bekant namn för de som bor nära dig.

✓ "RÖSTA PÅ DIN GRANNE"

Vi behöver visa att det finns lokala kandidater med många olika bakgrunder och fritidspolitiker som till exempel varvar undersköterskejobb med kommunfullmäktige. Vi bor i samma bostadsområde, vi delar fikabord, vi har barn i samma skola. Vi är varandras grannar och kollegor.

Peka ut på en karta i ert valmaterial var era kandidater bor och vilka frågor de brinner för. Visa att det finns en S-politiker i varje bostadsområde.

✓ VISA ATT NI LYSSNAR

Örebromodellen baseras på erfarenheter från Socialdemokraterna i Örebro och går ut på tanken att genom dörrknackning och personliga samtal stärka tron på lokalpolitiken. Genom samtalskampanj får väljarna tycka till om vad de tycker behövs i deras bostadsområde. De förslag som är genomförbara blir till vallöften, vilket berättas för väljarna vid nästa samtal. När vallöftena blir verklighet efter en valvinst berättas det i ett tredje samtal för att visa: Ni hade förslag på förbättringar, vi tog det på allvar och genomförde det. Det här är egentligen inga nyheter för arbetarrörelsen, men ibland måste vi påminnas om vikten av att stärka den lokala dialogen.

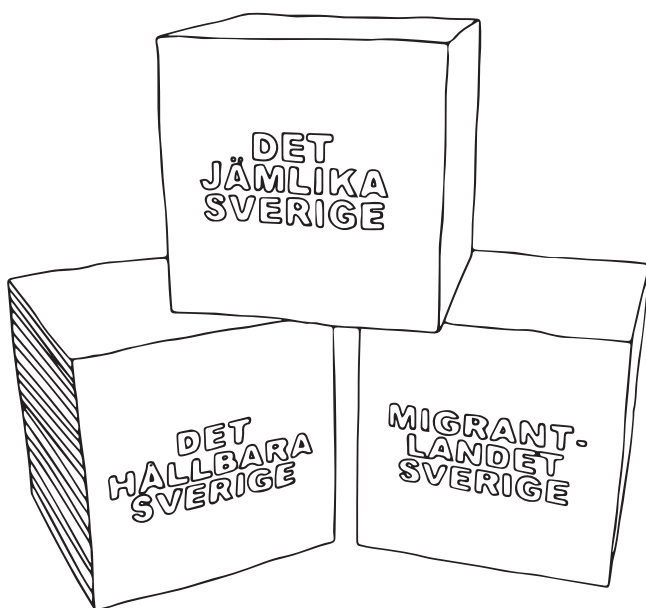
Hur kan du få dina grannar, kollegor och medlemmarna i din förening att känna sig lyssnade på?

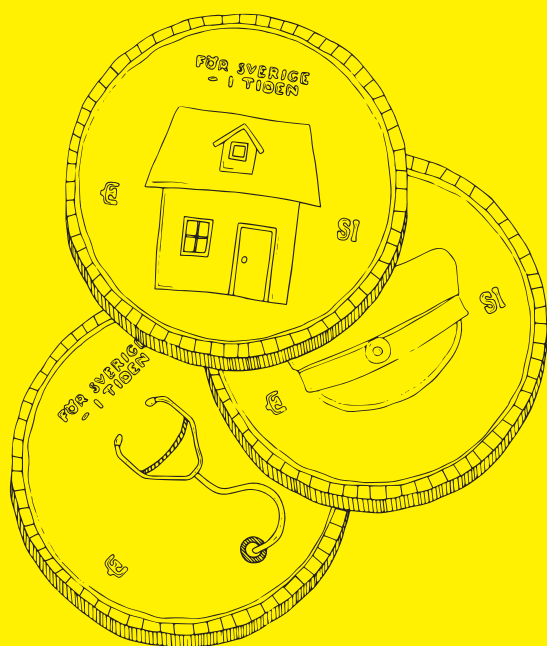
✓ **ARBETARRÖRELSENS FRAMTIDSVISION**

Utan en framtidsvision finns det ingen mening att bedriva politik. Arbetarrörelsens Sverige ska vara jämlikt, utan stora klyftor och med en välfärd i världsklass som alla kan ta del av, oavsett var de bor. Arbetarrörelsens Sverige ska vara hållbart, både ekologiskt och socialt. Arbetarrörelsens Sverige ser att migrationen är en naturlig del av vår historia, och framför allt vår framtid.

✓ **BYGG DIN LOKALA BERÄTTELSE**

Skapa en framtidsvision för ditt lokalsamhälle, något som människor kan tro på. En framtidsvision som lyfter möjligheter och möter de utmaningar som ert område har i dag. Formulera förslag och idéer som kan ta samhället dit. Gör det själv och gör det med din förening. Stärk människors tro på ert lokalsamhälles framtid.

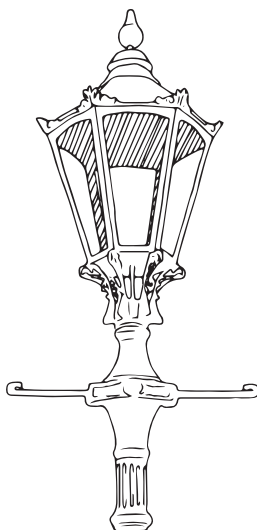

BEMÖT ORON

**Presentera lösningar på
människors problem**

ORON ÄR INTE ALLTID berättigad. Ofta spås den på av en oproportionerligt stor politisk debatt både i sociala medier och i etablerade medier. Men ibland är oron i allra högsta grad befogad.

Oavsett varför människor känner oro måste vi förlika oss med att de gör det och presentera våra lösningar på de problem som väljaren ser i sin vardag. Det kan handla om oro för otrygga anställningar, sänkta löner, kriminalitet, bostadsbrist, barnens skolgång eller segregation.

Den bakomliggande orsaken till ilska, rädsla eller misstänksamhet är många gånger en berättigad oro. Det kan vara att barnens skola inte håller måttet eller att mammas hemtjänstpersonal stressat tvingas räkna sekunder vid varje besök. Då växer en misstro mot det offentliga fram. Förtroendet för samhället försvagas. Då börjar man gärna ifrågasätta

"Oavsett varför människor känner oro måste vi förlika oss med att de gör det, och presentera våra lösningar på de problem som väljaren ser i sin vardag."

varför samhället finns där för någon annan, om inte för en själv. Så ställs människor mot varandra.

Människors oro möter vi bäst med konkreta lösningar och förslag.

Både på nationell och lokal nivå. Oavsett om det handlar om oro för lönedumpning, långa väntetider på akuten eller behovet av fler gatlysen längs cykelvägen så är det problem som går att lösa.

Vad kan du göra?

✓ SVARA MED KONKRET POLITIK

I valrörelsen 2014 tog Byggnads med sig en lista till arbetsplatserna med tio konkreta förslag för att lösa problem som ofta diskuterades i byggbodarna. Tiopunktsprogrammet blev ett tydligt alternativ till Sverigedemokraternas främlingsfientliga retorik.

Vad är era konkreta lösningar på de problem ni stöter på lokalt? Gör ett eget tiopunktsprogram.

✓ STÄLL DIG PÅ MIGRANTARBETARENS SIDA

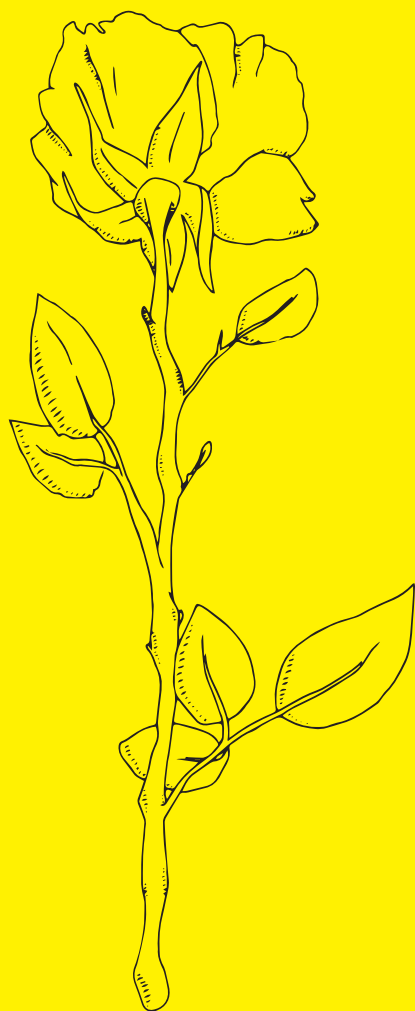
När svenska arbetare på 1800-talet emigrerade till Tyskland och Danmark för att hitta jobb, organiserades många av den lokala fackföreningsrörelsen. När de flyttade tillbaka tog de med sig kunskapen och startade den svenska arbetarrörelsen. Den tyska och danska arbetarrörelsen har alltså varit starkt bidragande till den svenska arbetarrörelsens uppbyggnad.⁸

Nu behöver vi stötta och organisera de arbetare som kommer från andra länder och många gånger utnyttjas. Hur kan ni göra det lokalt? Kan du sträcka ut en hand till personer som kommit till Sverige för att arbeta?

✓ SKAPA VÄRLDENS BÄSTA ETABLERINGSPOLITIK

Sverige är ett litet land. Vi har aldrig och kommer aldrig att klara oss utan invandring. Därför måste vi alla hjälpas åt för att våra nya svenskar ska komma in i samhället snabbt och smidigt. Erfarenheter visar att föreningslivet är en av de bästa vägarna för integration. Om det så är att starta språkcaféer, fotbollslag eller schackklubbar är det insatser som gör skillnad.

Hur kan du och din förening bidra till att nyanlända kommer in i ert lokalsamhälle? Finns det exempelvis möjlighet att vara språkvän i din kommun?

STÅ UPP FÖR DINA VÄRDERINGAR

På arbetsplatsen,
i skolorna, på fritiden

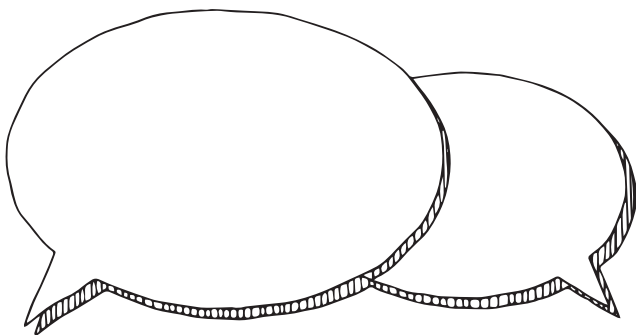
EN DEL SVENSKAR HAR eller accepterar intoleranta värderingar. Det kan vara rena rasistiska åsikter som gör att Sverigedemokraternas politik lockar, men det kan också handla om att man inte ser partiets nazistiska rötter eller den rasistiska politiken som tillräckligt avskräckande.

När ett parti som Sverigedemokraterna ens har en chans att få fäste i svensk politik så har samhället misslyckats med att sprida kunskap om rasismens konsekvenser.

För att minska rasismens grogrund krävs både kort-siktiga och långsiktiga lösningar. Vi behöver se till att kunskapen om rasismens historiska brott är större hos kommande generationer och vi behöver stärka den lokala demokratin. Vi behöver fokusera än mer på folkbildning i människors vardag. På arbetsplatsen, i skolorna och på fritiden.

"När ett parti som Sverigedemokraterna ens har en chans att få fäste i svensk politik så har samhället misslyckats med att sprida kunskap om rasismens konsekvenser."

På 1950-talet fanns det 200 000 lokalpolitiker i Sveriges kommuner. I dag finns det färre än 40 000, trots att antalet invånare har ökat.⁹ Politiska ungdomsförbund stängs i många kommuner ute från skolorna och kan därmed inte erbjuda unga en plats i den demokratiska debatten. Samtidigt har vi en lokaljournalistik som utarmats i många delar av landet. Fortsätter detta kommer det bli svårt att försvara och stärka de demokratiska värderingarna som vårt samhälle bygger på.

Vad kan du göra?

✓ VÄRDERINGSARBETE PÅ ARBETSPLATSEN

I fikarummen på arbetsplatserna pågår samtal varje dag. Om vardagen, världen och politiken. Där florerar också allt för ofta ned-sättande kommentarer eller rena lögner om vissa människor. Inte sällan tillsammans med en besvikelse över politiken och media.

På Volvofabriken i Olofström har IF Metall gått ihop med arbetsgivaren för att bekämpa diskriminerande uttryck som kan uppstå i fikarummen. Fredrik Svensson, som är fackligt förtroendevald på fabriken, har gått utbildningen "Förebildning" som ger fackligt aktiva verktyg för att argumentera mot och övertyga den kollega som sprider lögner eller rasistiska fördomar.

Fredrik Svenssons tips

1. Våga ta diskussionen - det finns inget att förlora.
2. Använd en samtalsmetod som bygger på förståelse istället för konfrontation.
3. Se till att du alltid kan få stöd av en vän/kamrat om det skulle kännas tungt i arbetet.
4. Gör gemensam sak med arbetsgivaren.

✓ TOLERANSRESOR

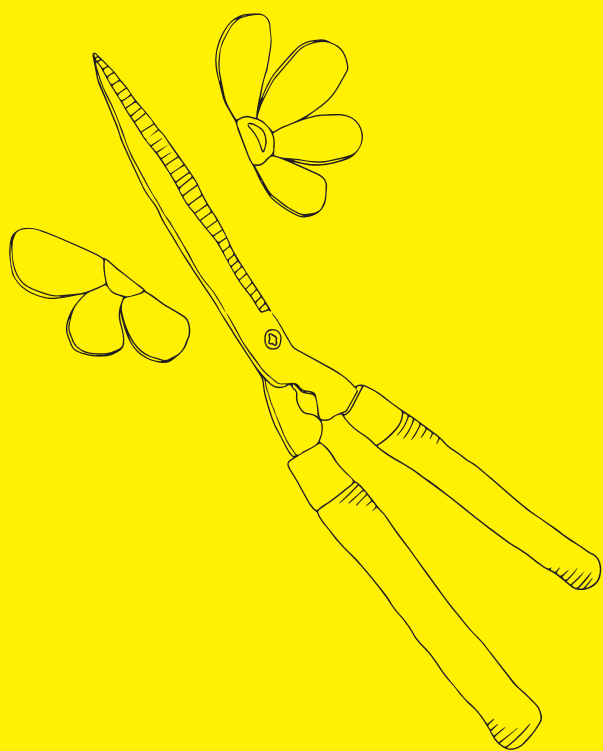
Varje år görs resor till minnesplatser för nazismens och fascismens ohyggliga brott mot mänskligheten. Genom att besöka exempelvis Auschwitz och Srebrenica får både skolungdomar och vuxna större förståelse för vad som kan hända om de intoleranta krafterna inte stoppas i tid.

Arrangerar skolorna i din kommun toleransresor? Kan din förening göra det? Eller kan du resa tillsammans med vänner och familj?

✓ TOLERANSPROJEKTET

Toleransprojektet baseras på idén att intoleranta värderingar och åsikter ska motas undan genom samtal och inte konfrontation. Projektet riktar sig till högstadielärover som på skoltid får diskutera och utmana sina åsikter och värderingar genom diskussion. Metoden har utformats genom beprövad erfarenhet och på vetenskaplig grund.¹⁰

I dag är fler än 20 kommuner involverade i projektet. Varför inte lägga ett medborgarförslag om att din kommun ska bli nästa att starta toleransprojektet?

HUR VINNER VI DEBATTEN MOT SD?

Våra fem tips

ÄVEN OM ATT KNÄCKA SD-koden i själva verket handlar väldigt lite om Sverigedemokraterna så är Sverigedemokraterna det tydligaste symptomet på de problem vi lyfter i den här handboken. Därför måste vi fundera på hur vi ska förhålla oss till Sverigedemokraterna som parti.

Här är våra tips!

DET FINNS INGET UNIVERSALSVAR PÅ SD:S POLITIK

Utgå alltid från din personliga övertygelse och ideologi. Du har redan svaren.

TA DEN SAKPOLITISKA DISKUSSIONEN

Besegra SD:s argumentation i de sakfrågor du brinner för.

FOKUSERA PÅ SD:S VÄLJARE, INTE PÅ SD

Prioritera arbetet med att träffa och försöka övertyga SD:s väljare.

VISA PÅ DE STORA SKILLNADERNA I POLITIKEN

Tydliga ideologiska skillnader i politiken försvagar stödet för de högerextrema.

KOMPROMISSA ALDRIG MED DINA GRUNDVÄRDERINGAR

Att anpassa sin politik eller retorik efter SD är inte bara förkastligt. Det är även direkt skadligt för Sverige.

KÄLLOR

1. Statistiska centralbyrån, 31.01.2018: *Inkomsterna ökade 2005-2016, och mest för kvinnor*. scb.se
2. OECD, 2015: *OECD Income inequality data update: Sweden*. oecd.org
3. Hanell, Tove, 12.05.2018: *Var du bor avgör när du dör*. svt.se
4. Statistiska centralbyrån, 2018: *Förväntad medellivslängd 2013-2017 jämfört med 2008-2012*. scb.se
5. Regeringskansliet, 19.12.2017: *Fortsatt konjunkturuppgång nästa år*. regeringen.se
6. Kjellgren, Torsten, 2017: *Reformer är möjliga – Tre fullt finansierade reformer för ett mer rättvist och jämlikt Sverige*. Tankesmedjan Tiden
7. Nyköpings kommun, 2018: *Nyköpingsmodellen*. nykoping.se
8. Leich, Sabine Hanna & Kruse, Wolfgang, 1991: *Internationalismus und nationale Interessenvertretung. Zur Geschichte der internationalen Gewerkschaftsbewegung*. Köln.
9. Statistiska centralbyrån, 2016: *Förtroendevalda i kommuner och landsting 2015 (Demokratistatistik rapport 22)*. Stockholm: SCB
10. Segerstedtinstitutet, 2018: *Toleransprojektet*. segerstedtinstitutet.gu.se

Hör av dig till oss på info@nfps.se om du vill beställa fler exemplar eller vill ha hjälp med att anpassa materialet för din organisation.

NÄTVERKET
FÖR PROGRESSIV
SAMHÄLLSUTVECKLING

